

Załącznik
do Uchwały Nr XVII/106/11
Rady Powiatu Pabianickiego
z dnia 25 października 2011 r.

POWIATOWY PROGRAM

PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

NA LATA 2011-2016

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie	2
II.	Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Powiecie Pabianickim	9
III.	Podstawy prawne programu	23
IV.	Zadania powiatu w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	24
V.	Adresaci programu	25
VI.	Założenia programu	25
VII.	Cele programu	26
VIII.	Przewidywane efekty	29
IX.	Czas realizacji i finansowanie programu	30
X.	Harmonogram realizacji zadań w ramach Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Powiecie Pabianickim na lata 2011-2016.	31

I. WPROWADZENIE

Zjawisko przemocy w rodzinie było zawsze obecne, jednak długo było marginalizowane i ignorowane m.in. z powodu zakorzenionych w społeczeństwie stereotypów choćby tego, że „każdy powinien sam prać swoje brudy”. Na szczęście od kilkunastu lat w krajach zachodnich, a od co najmniej kilku w Polsce zaczęło być postrzegane i traktowane jako ważny problem społeczny. Milowym krokiem w walce ze zjawiskiem przemocy domowej, próbą podjęcia celowych, skutecznych i jednolitych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz niwelowania jej skutków zarówno doraźnych jak długotrwałych jest **ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U z 2005r., Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)** a także jej nowelizacja z dnia 18 czerwca 2010r., która weszła w życie z dniem 1 sierpnia 2010r. (Dz.U z 2010r., Nr 125, poz. 842)

Ustawa zakłada, że ofiarom przemocy domowej należy się szeroko rozumiana bezpłatna pomoc i wsparcie – m.in. medyczne, psychologiczne, prawne a także w formie schronienia. Kładzie nacisk na profilaktykę oraz długofalowe działania prewencyjne.

Rodzina jest podstawową komórką społeczną, związkiem ludzi połączonych pokrewieństwem lub powinowactwem, a więc poprzez więzy krwi bądź małżeństwo czy też konkubinaty, mieszkających i gospodarujących wspólnie.

Ustawa o pomocy społecznej (t.j. Dz.U z 2009r., Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) w art. 6 pkt 14 definiuje rodzinę jako osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Członek rodziny, zgodnie z zapisem ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, to osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu Karnego z dnia 6 czerwca 1997r. (Dz.U. z 1997r., Nr 88, poz. 553 z późn. zm.) czyli małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także inna osoba, wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca.

Od jakości rodziny zależy wartość społeczeństwa, ale przede wszystkim los jednostki. Jako grupa wypełnia istotne, różnorodne funkcje w interesie całego społeczeństwa oraz jednostek wchodzących w jej skład, zaspokaja podstawowe potrzeby człowieka, co jest niezbędne do prawidłowego funkcjonowania i rozwoju, od bytowych i usługowo-opiekuńczych (zapewnienie wyżywienia, odzieży, mieszkania, opieki) po psychiczne, emocjonalne (potrzeby przynależności, stabilizacji, bezpieczeństwa, wymiany emocjonalnej) a jej członków cechuje wzajemna odpowiedzialność i troska za siebie. Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest dla człowieka pierwotną grupą socjalizacyjną, która kształtuje go poprzez przekazywanie wzorów zachowań obowiązujących w społeczeństwie i społecznie

akceptowanych, zwyczajów, wartości moralnych i kulturowych. Rodzina powinna być źródłem poczucia bezpieczeństwa i wsparcia.

Notoryczne czy też trwałe zaburzenie choćby jednej z podstawowych ról rodziny powoduje zapoczątkowanie procesu dysfunkcji. Przyczyną dysfunkcyjności rodziny są obok trudności w realizacji niektórych funkcji, spowodowanych długotrwałym bezrobociem, bezdomnością, ubóstwem, nietolerancją, wadliwym system oddziaływań wychowawczych są najczęściej zjawiska patologii i dewiacji społecznej, takie jak: przestępczość, alkoholizm, narkomania, zaburzenia psychiczne, rozbieżność rodziny, patologiczne zachowania wobec pozostałych członków rodziny jak np. przemoc, która powoduje, że dom rodzinny ze środowiska zapewniającego bezpieczeństwo i opiekę staje się miejscem terroru, zagrożenia, poniżenia, lęku i cierpienia.

Zdefiniowanie tak złożonego zjawiska jak przemoc w rodzinie jest zadaniem niezwykle trudnym. Przemoc rzadko bywa jednorazowym wydarzeniem, w większości przypadków to długi proces, w którym sprawcy wielokrotnie powtarzają akty przemocy.

Przemoc w rodzinie często jest trudna do rozpoznania. Przyjmuje się, że jest to działanie lub zaniechanie:

- zamierzone, skierowane przeciwko innym członkom rodziny, mające na celu całkowitą kontrolę nad nimi
- naruszające prawa i dobra osobiste osób, przeciwko którym jest skierowane
- wykorzystujące dysproporcję sił, której źródłem zazwyczaj jest wiek, płeć, stan zdrowia, stan posiadania
- powodujące u ofiary szkody lub cierpienie

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w art. 2 pkt 2 wprowadza definicję przemocy w rodzinie stanowiąc, że jest to: ***"jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą"***.

Myśląc potocznie o przemocy domowej często koncentrujemy się na działaniach sprawcy mających charakter przemocy fizycznej – kopanie, bicie, szarpanie itp. na skutek, których powstają zauważalne ślady. Tymczasem przemoc może przybierać wiele form aktywnych bądź pasywnych od fizycznego czy seksualnego ataku przez emocjonalne poniżenie po zaniedbanie:

- **przemoc fizyczna** - to wszelkiego rodzaju celowe działania bezpośrednie z użyciem siły, niosące za sobą ryzyko uszkodzenia ciała, np. bicie (otwartą ręką, pięścią, przedmiotami), policzkowanie, popychanie, wykręcanie rąk, duszenie, kopanie, szczypanie, przypalanie papierosami, głodzenie, krępowanie, uwięzienie.

- **przemoc psychiczna** - może przyjmować rozmaite werbalne i niewerbalne formy jak np. przymus, groźby, zastraszanie, upokarzanie, poniżanie, wyzwiska, wmawianie choroby psychicznej, nadmierne kontrolowanie, wzbudzanie poczucia winy, wzbudzanie poczucia małej wartości, wymuszanie lojalności, szantażowanie, nieposzanowanie godności i prywatności drugiego człowieka, odrzucenie emocjonalne, brak wsparcia i zainteresowania, ignorowanie a także różne formy nadopiekuńczości. Sprawca przemocy psychicznej może w mistrzowski sposób manipulować emocjami swojej ofiary, grać na jej przywiązaniu i miłości z jednej strony, a poczuciu winy z drugiej. Przemoc ta jest nie tylko trudniejsza do określenia, ale także znacznie trudniejsza do zaobserwowania. Maltretowanie psychiczne zazwyczaj nie pozostawia cielesnych symptomów, ale wywołuje negatywne przeżycia: strach, lęk, poczucie niesprawiedliwości, świadomość braku miłości rodzicielskiej, bunt. Utrudnia przez to funkcjonowanie w rodzinie i w innych kontaktach interpersonalnych.

- **przemoc seksualna** - polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli; kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania o jej zgodę lub, gdy obawia się jej odmówić np. zmuszanie partnerki do stosunków seksualnych w obecności dzieci, osób trzecich i z ich udziałem, zmuszanie do nieakceptowanych praktyk seksualnych, krytykowanie zachowań seksualnych.

- **przemoc ekonomiczna** - polega na uniemożliwieniu członkom rodziny dostępu do rodzinnych środków finansowych i prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego ofiary od sprawcy. Może przybierać takie formy jak np. odbieranie pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, nakłanianie do ponoszenia nieakceptowanych wydatków, zaciąganie kredytów obciążających wspólny budżet, wynoszenie z domu, sprzedawanie wspólnej własności bez porozumienia z partnerem, ograniczanie dostępu do wspólnego konta, dysponowanie pieniędzmi ze wspólnego budżetu bez porozumienia z partnerem, dokładne rozliczanie z wydanych pieniędzy.

- **zaniedbanie** – długotrwałe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych członków rodziny takich jak np. właściwe wyżywienie, pielęgnacja, wypoczynek, opieka medyczna.

Wszystko jedno czy będziemy mieć do czynienia z przemocą fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną czy inną - taki stan rzeczy wprowadza do rodziny czynnik patologii. Przemoc jest zjawiskiem coraz bardziej widocznym i niepokojąco narastającym. Akty przemocy będące przejawem złego funkcjonowania rodziny, zaburzonych relacji między jej członkami w konsekwencji mogą prowadzić do długotrwałych bądź wręcz nieodwracalnych szkód emocjonalnych. Ofiary przemocy bardzo często są rozchwiane emocjonalnie, na zmianę płaczące, agresywne, bierne, wycofane, przestraszone, chaotyczne, często wycofują się ze współpracy, zmieniają oczekiwania, zachowują się jakby nie wiedziały, czego chcą. Strach zmniejsza zdolność ofiar do precyzyjnego myślenia, cały wysiłek skupiają na przetrwaniu, doraźnym unikaniu krzywdy a nie na poszukiwaniu definitywnych rozwiązań problemu.

To, w jaki sposób długotrwałe doświadczanie przemocy wpływa na psychikę ofiary próbuje się wyjaśnić za pomocą m.in. takich pojęć jak „pranie mózgu”, syndrom wyuczonej bezradności, proces wiktylizacji, zespół stresu pourazowego czy fazy cyklu przemocy.

Przemoc domowa nie jest czynnem jednorazowym, powtarza się w długim okresie czasu, często według zauważalnych prawidłowości, stanowiąc specyficzny cykl składający się z trzech następujących po sobie faz: narastającego napięcia, gwałtownej przemocy i tzw. fazy miodowego miesiąca.

W **fazie pierwszej stopniowo narasta napięcie** i agresywność sprawcy, który staje się coraz bardziej niebezpieczny. Ofiara stara się opanować sytuację i oddalić zagrożenie. Często pojawiają się u niej różne dolegliwości psychosomatyczne. Zdarza się, że nie mogąc wytrzymać tego oczekiwania sama prowokuje spięcie, aby wreszcie "mieć to za sobą".

Druga faza to gwałtowna przemoc. Dochodzi do ataku agresji i rozładowania złości. Ofiara doznaje zranień fizycznych i psychicznych.

Po rozładowaniu napięcia, wyładowaniu złości sprawca zaczyna dostrzegać, co się wydarzyło i zdawać sobie sprawę z tego, co zrobił. Następuje u niego okres skruchy a stosowana przez niego przemoc wchodzi w tak zwaną **fazę miodowego miesiąca**. Stara się znaleźć jakieś wytłumaczenie i usprawiedliwienie, przeprosza i obiecuje, że to się już nie powtórzy, okazuje ciepło i miłość. Ofiara zaczyna wierzyć, że partner się zmienił i że przemoc była jedynie wyjątkowym incydentem.

Kiedy faza "miodowego miesiąca" przemija rozpoczyna się znów faza narastania napięcia. W ten sposób koło się zamyka. Przemoc w następnym cyklu na ogół jest bardziej gwałtowna i dłuższa. Doświadczenia miodowej fazy demobilizują ofiarę i utrwalają u sprawcy poczucie bezkarności.

Takie cykle mogą powtarzać się przez wiele lat, w trakcie których sprawca stopniowo izoluje ofiarę od potencjalnych źródeł pomocy, coraz bardziej zastrasza i uzależnia od siebie.

Wyczucona bezradność to utrwalone przekonanie o nieefektywności własnych działań. Oznacza rezygnację ofiary z jakiegokolwiek aktywności mającej na celu poprawę sytuacji, wynikającą z przekonania o jej bezskuteczności.

„**Pranie mózgu**” to techniki stosowane w celu zmiany czyichś przekonań, nastawienia, odczuć, systemu wartości, zachowań, poglądów tak, aby osoba manipulowana, w tym przypadku ofiara przemocy domowej, działała zgodnie z oczekiwaniami sprawcy. Sprawca osiąga cel m.in. ograniczając ofierze dostęp do obiektywnych źródeł informacji, dokonując destabilizacji psychofizycznej ofiary poprzez np. okresowe ograniczenia snu, poddawanie ofiary oddziaływaniu różnorodnych czynników stresowych oraz informacji, które burzą dotychczasowe zaufanie ofiary do samej siebie, wywołują silne poczucie winy.

Zespół stresu pourazowego to rodzaj zaburzeń lękowych, które są efektem traumatycznych przeżyć. Może utrzymywać się przez wiele lat i przejść w trwałą zmianę osobowości.

Konsekwencją zaburzeń stresu pourazowego jest **wiktymizacja**, czyli najprościej mówiąc proces stawania się ofiarą. U osób doznających przemocy zmienia się poczucie własnej tożsamości, wartości. Tracą one podstawowe poczucie bezpieczeństwa, zaufanie do siebie i źle o sobie myślą. Często powoli wycofują się z normalnego życia. Możemy mówić o wiktymizacji pierwotnej będącej bezpośrednią konsekwencją krzywdy wyrządzonej przez sprawcę oraz wiktymizacji wtórnej kiedy ofiara przemocy ponownie doznaje krzywdy i cierpienia wskutek niewłaściwych procedur procesowych jak np. wielokrotne przesłuchiwanie czy w wyniku reakcji społecznej na jej pokrzywdzenie, jak niewiara w to, co pokrzywdzony mówi, pomniejszanie znaczenia doznanych krzywd, obwinianie pokrzywdzonego itp.

Myśląc o przemocy w rodzinie najczęściej myślimy o mężu/konkubencie znęcającym się nad swoją żoną/konkubiną i dziećmi i rzeczywiście to one są najczęściej identyfikowanymi ofiarami przemocy domowej. Jednak wbrew potocznym opiniom coraz częściej zdarza się również, że kobiety przejawiają agresję wobec mężczyzn. Ponadto przemoc w rodzinie dotyczy też osób starszych i niepełnosprawnych.

Zjawisko przemocy wobec mężczyzn jeszcze rzadziej niż przemoc stosowana przez mężczyzn na kobietach wychodzi na jaw ze względu na to, że bici mężczyźni, zwłaszcza jeżeli nie doznali poważnych obrażeń, wymagających interwencji medycznej, rzadko zgłaszają ten fakt i poszukują pomocy ponieważ się wstydzą i boją się ośmieszenia.

Przemoc wobec osób starszych, w tym przemoc wobec rodziców, zarówno stosowana przez młodzież jak i przez dorosłe dzieci wobec starszych rodziców pozostających pod ich opieką, to również zjawisko, na które należy zwrócić uwagę. W tym przypadku izolacja społeczna wynikająca z braku aktywności zawodowej i innej, mniejsza liczba kontaktów społecznych niż w przypadku osób młodych, lub wręcz brak kontaktów z osobami spoza rodziny powoduje, że krzywda jakiej doznają często jest niezauważana przez otoczenie. Ponadto doznające przemocy osoby starsze często mieszkają ze sprawcą i rezygnują z szukania pomocy i zgłoszenia komukolwiek tego, co ich dotyka z obawy przed zmianą warunków życia, trafienia do domu pomocy społecznej itp.

Przemoc stosowana przez młodsze dzieci i młodzież jest często, choć nie zawsze, reakcją dziecka na powtarzającą się przemoc ze strony rodziców. Z tego względu przeciwdziałanie przemocy we wszystkich formach jest tym bardziej niezwykle istotne. Nieprawidłowe wzorce zachowań wyniesione z domu są często tak głęboko zakorzenione w podświadomości ofiar, że nawet osoby odrzucające i negujące postawy swoich oprawców po latach nieświadomie mogą powielać te zachowania wobec członków swojej rodziny. W ten sposób powstaje zjawisko „błędnego koła”, kiedy to ofiara staje się katem.

Nie można również zapominać o przemocy wobec rodzeństwa, którą rodzice często ignorują uważając ją za normę, naturalne zjawisko będące częścią dorastania w rodzinie.

Osoby niepełnosprawne, podobnie jak osoby starsze czy dzieci, bardzo często jako słabsze mają mniejszą zdolność do samoobrony i również doznają przemocy we wszelkich jej przejawach – czynnych (krzywdzenie) i biernych (zaniedbanie).

Standardy społeczne, i wspomniane na wstępie **stereotypy** zakorzenione w świadomości społecznej powodują, że zachowania przemocowe są często zachowaniami akceptowalnymi. Wiele osób wierzy, że w niektórych sytuacjach niewielka dawka przemocy działa wychowawczo, przynosi korzyści. Dlatego też, tolerują lub wręcz pochwalają agresję stosowaną wobec członków rodziny, w tym wobec dzieci.

Stereotypy na temat przemocy w rodzinie natomiast służą jako jej usprawiedliwienie, argument do jej stosowania bądź zamaskowania i zbagatelizowania. Są bardzo niebezpieczne bo jednocześnie sprzyjają sprawcy dając mu społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy, obarczają winą ofiarę i utrudniają świadkom przemocy reagowanie oraz uwalniają od podjęcia decyzji o udzieleniu pomocy.

Podstawowy stereotyp mówi, że każdy „pierze sam swoje brudy” a życie rodzinne jest sprawą prywatną i nikt z zewnątrz nie powinien się do niego wtrącać. Zgodnie z tym stereotypem świadkowie przemocy nie reagują, ofiary wstydzą się zgłaszać doznana krzywdę

a sprawcy czują się bezkarni. Ponadto na ignorowanie zjawiska przemocy domowej dodatkowo ma wpływ patriarchalne spojrzenie na rodzinę, zgodnie z którym kobieta i dzieci powinny być podporządkowane mężczyźnie. Mężczyzna – głowa rodziny – odpowiada za jej członków i dla prawidłowego funkcjonowania rodziny musi ich dyscyplinować.

Kolejny stereotyp to przekonanie, że świat jest sprawiedliwy a ludzie dostają to, na co zasłużyli. Zgodnie z tym przeświadczeniem złe rzeczy przytrafiają się tylko złym ludziom. Dlatego też często szukamy wyjaśnienia zachowania sprawcy, racjonalizacji zjawiska – co takiego zrobiła ofiara przemocy, że ją to spotyka – dziecko dostało lanie bo było niegrzeczne, żona czymś sprowokowała męża itp. Jednocześnie umniejszamy prawa i doznania ofiary. Przyjmujemy, iż może sama zapobiec dalszym aktom przemocy jak poprawi swoje zachowanie a poza tym gdyby rzeczywiście była krzywdzona szukałaby pomocy a nie poddawała się biernie temu, co ja spotyka. Brak empatii wobec ofiary przemocy, przrzucanie na nią przynajmniej części odpowiedzialności za to, co się dzieje chroni obserwatora czy świadka przemocy przed poczuciem winy, że nie udzielił pomocy.

Uważamy też często, że zjawisko przemocy domowej dotyczy wyłącznie rodzin z marginesu społecznego, a jej podstawową przyczyną jest alkoholizm. Tymczasem naprawdę występuje ono we wszystkich grupach społecznych i nie zależy ani od statusu społecznego, ani od poziomu wykształcenia, ani od kondycji materialnej domowników. Picie alkoholu często towarzyszy przemocy, ale nie zawsze. Ponadto uzależnienie od alkoholu nie może zwalniać od odpowiedzialności za czyny dokonywane pod jego wpływem.

Kolejny stereotyp to przekonanie, że nie istnieje coś takiego jak gwałt w związku, wszystko jedno - w małżeństwie czy związku nieformalnym. Stereotyp ten odbiera ofierze gwałtu prawo do decydowania o swoim życiu intymnym.

Otoczenie postrzega często ofiary przemocy domowej jako osoby histeryczne, o skłonnościach masochistycznych, nieudolne, „ofiary losu”.

Odległe konsekwencje przemocy to choroby somatyczne, w skrajnie drastycznych przypadkach nawet trwałe kalectwo fizyczne, zachowania agresywne w stosunku do siebie i innych, ucieczki w świat fantazji, zaniżona samoocena, małe poczucie własnej wartości, brak akceptacji własnej osoby, poczucie zagubienia, osamotnienia, bezsensu, bezradność, poczucie krzywdy, poczucie winy, koszmary nocne, bezsenność, lęki, depresja, różnego rodzaju nerwice, napięcie mięśni ciała drżenie rąk, nóg, tiki nerwowe, itp. a u dzieci - problemy szkolne, ucieczki, zaburzone zachowania, itd.

Większość ludzi toleruje przemoc domową w swoim środowisku i nie robi nic żeby jej przeciwdziałać bo uważa ją za sprawę prywatną, bądź boi się nieprzyjemności bądź wręcz

napaści ze strony sprawcy lub nie wie jak i gdzie zgłosić występowanie takiego zjawiska.
Tymczasem :

"Każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję" (art. 304 § 1 k.p.k.).

W sytuacjach szczególnych, gdy mamy do czynienia z przestępstwami o dużym ciężarze gatunkowym obowiązek społeczny staje się zagrożonym sankcją obowiązkiem prawnym. Obowiązek prawny dotyczy przede wszystkim instytucji państwowych i samorządowych, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu. Są one zobowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

II. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE PABIANICKIM

Działania podejmowane wobec ofiar i sprawców przemocy w rodzinie w latach 2008-2010 przez podmioty odpowiedzialne za udzielanie pomocy.

Oszacowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Pabianickiego, wiedza na temat liczby rodzin dotkniętych przemocą, w tym liczby ofiar i sprawców przemocy a także możliwości uzyskania przez nie kompleksowej pomocy a więc jednostek, które taka pomoc świadczą, liczby rodzin objętych pomocą, jej rodzajami i dostępnością a więc bazy jaką w chwili obecnej dysponuje powiat jako całość i poszczególne gminy jest niezwykle istotne i stanowi punkt wyjścia do opracowania systemu kompleksowych działań, które pomogą bardziej skutecznie zapobiegać występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie a także chronić ofiary, powstrzymywać sprawców czy zwiększać świadomość społeczeństwa w tym zakresie.

Zgodnie ze swoimi kompetencjami na terenie Powiatu Pabianickiego pomocy w różnych formach rodzinom dotkniętym przemocą domowa udzielają przede wszystkim gminne i miejskie ośrodki pomocy społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Sąd, Prokuratura i kuratorzy sądowi, gminne i miejskie komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.

Przedstawione poniżej dane obrazują zakres problemu w Powiecie Pabianickim na przestrzeni lat 2008-2010.

1. Komenda Powiatowa Policji w Pabianicach

a) Działania podejmowane przez policję.

Podejmowane działania	2008r.	2009r.	2010r.
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych ogółem	4.826	2.273	2.910
W tym dotyczących przemocy domowej (procedura NK)	432	197	202
W tym – w gminach miejskich	344	157	152
- w gminach wiejskich	88	40	50

Ze statystyk Komendy Powiatowej Policji w Pabianicach wynika, że w latach 2008-2010 funkcjonariusze często podejmowali interwencje domowe a około 8 % z nich stanowiły interwencje dotyczące przemocy domowej (8,95% w 2008r., 8,67% w 2009r. i 6,94% w 2010r.), w których zastosowana została procedura Niebieskiej Karty. Znaczna część interwencji miała miejsce w gminach miejskich – 79,62% wszystkich interwencji domowych w 2008r., 79,67% w 2009r. i odpowiednio 75,25% w 2010r.

Proporcje w występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie w gminach miejskich i wiejskich Powiatu Pabianickiego, mające odzwierciedlenie w liczbie interwencji domowych z zastosowaniem procedury niebieskiej karty, są zbliżone do proporcji liczby mieszkańców w gminach miejskich i wiejskich w powiecie. W związku z powyższym można stwierdzić, że zjawisko przemocy w rodzinie występuje na wsi i w mieście z podobną częstotliwością, dotkniętych jest nim podobny odsetek rodzin.

Według danych GUS w 2008r. liczba ludności w gminach miejskich Powiatu Pabianickiego stanowiła 73,13% całkowitej liczby ludności powiatu, w 2009r. - 72,83% a w 2010r. - 72,46%.

Liczba ludności w Powiecie Pabianickim	2008r.	2009r.	2010r.
Ogółem	119.127	119.060	119.012
W tym: - w gminach miejskich	87.112	86.717	86.238
w gminach wiejskich	32.015	32.343	32.744

b) Ofiary przemocy domowej

Ofiary przemocy domowej	2008r.	2009r.	2010r.
Liczba pokrzywdzonych ogółem	704	347	349
W tym – kobiety	416	207	206
- mężczyźni	58	30	34
- małoletni do 13 r.ż.	153	76	82
- małoletni od 13 do 18 r.ż.	77	34	27

Z w/w danych wynika, iż ofiarami przemocy domowej najczęściej są kobiety (59,09% wszystkich ofiar przemocy w 2008r., 59,65% w 2009r. oraz 59,02% w 2010r.) oraz małoletni w wieku do 13 roku życia (21,73% w 2009r., 21,90% w 2009r. oraz 23,50% w 2010r.). Rzadziej zostają pokrzywdzeni w wyniku przemocy domowej małoletni w wieku od 13 do 18 r.ż. i ich liczba w latach kolejnych nieznacznie spada (10,94% całkowitej liczby ofiar przemocy domowej w 2008r., 9,80% w 2009r. i 7,74% w 2010r.). Ponadto można zauważyć, że z roku na rok wzrasta natomiast liczba mężczyzn-ofiar przemocy domowej z 8,24% w 2008r., 8,65% w 2009r. do 9,74% w 2010r.

c) Sprawcy przemocy domowej

Sprawcy przemocy domowej	2008r.			2009r.			2010r.		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem (A) , w tym pod wpływem alkoholu (B): w tym zatrzymani do wytrzeźwienia (C)	430	215	208	194	114	114	203	138	120
W tym – kobiety	29	13	11	13	8	8	9	7	6
- mężczyźni	401	202	197	181	106	106	193	130	113
- nieletni	0	0	0	0	0	0	1	1	1

Z danych KPP w Pabianicach, dotyczących liczby sprawców przemocy domowej wynika, iż w zdecydowanej większości przypadków są to mężczyźni , którzy często byli pod wpływem alkoholu (w 2008r. 50% mężczyzn-sprawców przemocy domowej znajdowało się w chwili interwencji pod wpływem alkoholu, w 2009r. - 58,76% a w 2010r. aż 67,98%).

Wśród sprawców przemocy domowej znalazły się również kobiety, ich liczba stanowiła 6,74% w 2008r, 6,70% w 2009r. i 4,43% wszystkich sprawców w 2010r. Podobnie jak w przypadku mężczyzn - sprawców przemocy, kobiety stosujące przemoc w rodzinie znajdowały się często pod wpływem alkoholu (44,83% w 2008r., 61,54% w 2009r. i aż 77,78% w 2010r.

Prawie wszyscy sprawcy przemocy pod wpływem alkoholu zostali zatrzymani do wytrzeźwienia.

d) Udzielenie pomocy medycznej w wyniku interwencji

Liczba przypadków udzielenia pomocy medycznej	2008r.	2009r.	2010r.
ogółem	26	14	1
W tym: - Ofiarom	4	3	1
Sprawcom	22	11	0

W/w dane wskazują na to, iż w trakcie interwencji dotyczących przemocy domowej zdarzały się przypadki, w których konieczne było udzielenie pomocy medycznej uczestnikom zdarzenia. Najwięcej takich przypadków miało miejsce w latach 2008-2009, przy czym pomocy medycznej wymagali przede wszystkim sprawcy przemocy (84,62% wszystkich przypadków udzielenia pomocy medycznej w 2008r. i 78,57% w 2009r). W 2010r. konieczne było udzielenie pomocy medycznej tylko w jednym przypadku-ofierze przemocy.

2. Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

a) Kontakty z klientami w związku z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie – liczba zarejestrowanych ofiar i sprawców przemocy.

Kontakty z klientami KRPA w związku ze zjawiskiem przemocy w rodzinie –			
A) ofiary przemocy w rodzinie			
B) sprawcy przemocy w rodzinie			
Rok	2008r.	2009r.	2010r.

Gmina	A	B	A	B	A	B
miejska Pabianice	47	27	56	30	49	61
wiejska Pabianice	4	4	5	5	4	3
Dłutów	0	0	0	0	0	0
Dobroń	5	3	5	2	3	3
Konstantynów	11	6	10	9	16	10
Ksawerów	0	0	0	0	26	17
Lutomiersk	18	12	10	10	23	25

b) **Działania podejmowane przez KRPA w związku z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie:**

– Powiadomienie prokuratury

Gmina	Rok	2008r.	2009r.	2010r.
miejska Pabianice		1	0	0
Lutomiersk		0	1	2

– Powiadomienie policji

Gmina	Rok	2008r.	2009r.	2010r.
miejska Pabianice		27	30	61
wiejska Pabianice		4	5	3
		1	2	2

Dobroń			
Konstantynów	5	2	0
Lutomiersk	1	1	1

– Powiadomienie sądu rodzinnego o sytuacji dziecka

Gmina	Rok	2008r.	2009r.	2010r.
miejska Pabianice		1	0	0
Lutomiersk		3	0	0

– Powiadomienie innych służb o sytuacji rodziny w ramach procedury Niebieskiej Karty

Gmina	Rok	2008r.	2009r.	2010r.
miejska Pabianice		10	15	10
wiejska Pabianice		4	5	3
Dobroń		0	0	1
Konstantynów		4	2	2
Ksawerów		0	0	17

– Wezwanie nadużywającego alkoholu sprawcy przemocy na rozmowę interwencyjną

Gmina	Rok	2008r.	2009r.	2010r.
miejska Pabianice		27	30	61
wiejska Pabianice		4	5	3
Dobroń		3	2	3

Konstantynów	3	8	10
Ksawerów	0	0	17
Lutomiersk	12	10	25

- Skierowanie dorosłych ofiar przemocy do specjalistycznych placówek terapeutycznych

Gmina	Rok	2008r.	2009r.	2010r.
wiejska Pabianice		4	5	0
Dobroń		0	0	3
Konstantynów		0	1	16

- Skierowanie do wzięcia udziału w samopomocowej grupie wsparcia

Gmina	Rok	2008r.	2009r.	2010r.
miejska Pabianice		23	21	0
wiejska Pabianice		0	0	3
Dobroń		3	2	3
Konstantynów		10	9	10
Ksawerów		0	0	17

- Skierowanie dzieci-ofiar przemocy do świetlicy socjoterapeutycznej

Gmina	Rok	2008r.	2009r.	2010r.
Dobroń		0	0	12
Konstantynów		0	1	1

– Skierowanie dzieci-ofiar przemocy do grupy terapeutycznej

Rok	2008r.	2009r.	2010r.
Gmina			
Konstantynów	0	1	0

Ponadto GKRPA w Ksawerowie w 2010r. w przypadku 3 sprawców nadużywających alkoholu zrefundowała wszycie Esperalu.

Jak wynika z w/w informacji komisje rozwiązywania problemów alkoholowych w ramach swoich działań, prowadzenia poradnictwa i przeciwdziałania przemocy w rodzinie udzielają rodzinom dotkniętym uzależnieniami i przemocą domową wszechstronnej pomocy, wyczerpujących informacji na temat właściwych w danych okolicznościach sposobów postępowania oraz dostępnej oferty instytucji pomocowych, współpracują z Policją, Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym oraz innymi instytucjami w ramach prowadzenia interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspierają rodziny, w których występują problemy alkoholowe oraz przemoc poprzez objęcie wywodzących się z nich dzieci działaniami wychowawczymi.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dłutowie nie podejmowała żadnych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ze względu na brak zgłoszeń dotyczących tego problemu.

3. Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej

Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej udzielają ofiarom przemocy domowej pomocy socjalnej, pomocy w formie poradnictwa psychologicznego, prawnego, zawodowego, rodzinnego, informują między innymi o konieczności przeprowadzenia badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie w celu uzyskania zaświadczenia lekarskiego – tzw. obdukcji lekarskiej, pomagają ofiarom przemocy domowej w uzyskaniu lokalu z zasobów gminy. Na terenie Powiatu Pabianickiego działa 7 ośrodków pomocy społecznej.

a) Gminny Ośrodek Pomocy społecznej w Dłutowie

Z informacji uzyskanych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dłutowie wynika, iż przemoc w rodzinie na terenie gminy Dłutów występuje w stopniu znikomym. W latach 2008-2010 w związku z występowaniem przemocy w rodzinie jedna rodzina skorzystała z pomocy psychologicznej w punkcie konsultacyjnym. GOPS w Dłutowie nie stosował dotychczas procedury Niebieskich Kart.

Ośrodek pracuje nad utworzeniem Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

b) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobroniu

Z informacji udzielonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobroniu wynika, iż liczba rodzin korzystających z pomocy w związku z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie utrzymuje się od kilku lat na tym samym poziomie. Pomoc, z jakiej rodziny te korzystają to m.in. wsparcie socjalne, prawne, psychologiczne, poradnictwo zawodowe, rodzinne. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobroniu nie stosował dotychczas procedury Niebieskich Kart.

rok	2008r.	2009r.	2010r.
Liczba rodzin objętych pomocą	12	8	11

Przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobroniu funkcjonuje zespół interdyscyplinarny powołany uchwałą Rady Gminy w Dobroniu z dnia 27 stycznia 2011r.

Ośrodek pracuje nad utworzeniem Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Planowany termin uchwalenia programu to październik 2011

c) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Konstancynie Łódzkiej

Miejskie centrum pomocy Społecznej w Konstancynie od lat udziela pomocy ofiarom przemocy w rodzinie. Pracownicy socjalni ośrodka podejmują interwencje w rodzinach dotkniętych przemocą domową, zajmują się prowadzeniem pracy socjalnej, która ma na celu pomoc ofiarom przemocy domowej we wzmacnianiu zdolności prawidłowego funkcjonowania i pełnienia ról społecznych, informują o przysługujących ofiarom przemocy

domowej świadczeniach i dostępnych formach pomocy m.in. finansowej, w formie schronienia. Kierują ofiary przemocy domowej do Konstantynowskiego Centrum Pomocy Rodzinie, gdzie mogą uzyskać m.in. wsparcie psychologiczne i prawne. W przypadku wystąpienia takiej potrzeby pracownicy umożliwiają ofiarom uzyskanie schronienia w lokalnym Schronisku dla Bezdomnych. Pracownicy ośrodka pracują również ze sprawcami przemocy informując ich o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy w rodzinie.

Rok	2008r.	2009r.	2010r.
Liczba rodzin objętych pomocą	6	4	26
Liczba założonych niebieskich kart	5	1	26

Na terenie gminy Konstantynów działa zespół interdyscyplinarny, powołany w lutym 2011r., który do maja 2011r. odbył 3 spotkania.

Ośrodek pracuje nad utworzeniem Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie

d) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ksawerowie

Z doświadczeń pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ksawerowie wynika, że zjawisko przemocy w rodzinie występuje na terenie gminy, ale jest trudne do zdiagnozowania ze względu na to, że mieszkańcy nie zgłaszają tego problemu.

W latach 2008-2009 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ksawerowie nie zanotował zgłoszeń przypadków występowania przemocy w rodzinie, pracownicy ośrodka w trakcie wykonywania obowiązków służbowych, pracy w terenie nie stwierdzili żadnych niepokojących sygnałów świadczących o występowaniu przemocy domowej i w związku z tym nie podejmowali żadnych interwencji.

W 2010r. zjawisko przemocy w rodzinie zostało dostrzeżone w środowisku lokalnym gminy Ksawerów i w związku z tym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podjął prace z rodzinami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy domowej. W związku z powyższym wsparcie otrzymało 25 osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej oraz zostało założonych 17 niebieskich kart.

29 kwietnia 2011r Zarządzeniem Wójta Gminy Ksawerów został powołany zespół interdyscyplinarny, który dotychczas odbył jedno spotkanie robocze.

24 lutego 2011r został przyjęty Uchwałą Rady Gminy Ksawerów Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2013.

e) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lutomiersku

W latach 2008-2009 Ośrodek Pomocy Społecznej w Lutomiersku nie odnotował żadnych zgłoszeń związanych z występowaniem zjawiska przemocy domowej. W 2010r. w związku z występowaniem tego zjawiska 1 rodzina została objęta pomocą socjalną, ponadto sprawa została zgłoszona policji w Lutomiersku a następnie do prokuratury, która umorzyła postępowanie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lutomiersku nie stosował dotychczas procedury Niebieskich Kart.

19 kwietnia 2011r. Uchwałą Rady Gminy Lutomiersk został przyjęty Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Lutomiersk.

f) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pabianicach

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pabianicach w latach 2008-2010 w związku z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie objęto łącznie pomocą 11 rodzin. Rodziny zostały objęte przede wszystkim pomocą materialną, rzeczową oraz pomocą w formie poradnictwa psychologicznego, prawnego. Ośrodek stosuje procedurę Niebieskiej Karty, w 2010r. założone zostały 2 karty.

Na terenie gminy wiejskiej Pabianice działa zespół interdyscyplinarny. 16 listopada 2010r. zostało podpisane porozumienie w sprawie budowania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i utworzenia zespołu interdyscyplinarnego. W 2010r. zespół nie odbył żadnego spotkania.

24 lutego 2011r. Uchwałą Rady Gminy Pabianice został przyjęty Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie gminy Pabianice.

g) Miejskie Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach

Miejskie Centrum Pomocy Społecznej od dawna udziela pomocy ofiarom przemocy w rodzinie. Pracownicy Wydziału Pomocy Środowiskowej w ramach realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie udzielają pomocy w ramach pracy socjalnej,

w szczególności w formie poradnictwa, konstruowania indywidualnych planów pomocy, przeprowadzania rozmów edukacyjno-motywujących ze sprawcami przemocy, współpracy z innymi instytucjami, pomocy materialnej dla ofiar przemocy, organizowania pomocy dzieciom z rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej. Gmina Miejska Pabianice nie zapewnia ofiarom przemocy w rodzinie miejsc w ośrodku wsparcia. W przypadku wystąpienia takiej konieczności klienci Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach kierowani są do ośrodków w Łodzi. Miejskie Centrum Pomocy Społecznej stosuje procedurę Niebieskiej Karty. Pracownicy socjalni monitorują na bieżąco sytuację rodzin dotkniętych przemocą. Wszystkie osoby, którym założono Niebieskie Karty zostają objęte kompleksową pomocą.

Liczba osób objętych pomocą Wydziału Pomocy Środowiskowej	2008r.	2009r.	2010r.
Liczba rodzin objętych pomocą	26	59	34
Liczba założonych Niebieskich Kart	12	22	34

W ramach realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działający przy Miejskim Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach Ośrodek Profilaktyki i Integracji Społecznej prowadził Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. Osoby, które skorzystały z pomocy punktu konsultacyjnego zostały objęte pomocą prawną i psychologiczną, w razie wystąpienia takiej konieczności pracownicy punktu nawiązywali również współpracę z innymi instytucjami a w ramach tej współpracy m.in. z pracownikami socjalnymi, dzielnicowymi, kuratorami, prokuratorami, psychologami, pedagogami, służba zdrowia. Podejmowali również interwencje w terenie.

Liczba osób objętych pomocą Punktu Konsultacyjnego	2008r.	2009r.	2010r.
Liczba osób, które skorzystały z pomocy punktu konsultacyjnego	249	170	100
Liczba porad prawnych	330	221	201
Liczba konsultacji psychologicznych	239	95	113
Liczba przypadków, w których nawiązano	162	108	261

współpracę z innymi instytucjami			
Liczba interwencji w terenie	9	7	4

W latach 2008-2010 punkt konsultacyjny nie stosował procedury Niebieskiej Karty.

W 2008r. w ramach pracy punktu konsultacyjnego odbyło się 8 spotkań interdyscyplinarnych (zespoły robocze) dotyczących spraw ofiar przemocy w rodzinie. W 2009r. odbyło się 6 spotkań interdyscyplinarnych (zespoły robocze) oraz 2 spotkania Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W 2010r. odbyło się 8 spotkań Zespołu.

W 2010r. utworzony został Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010-2011. Program został przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej w Pabianicach z dnia 26 maja 2010r.

W ramach podnoszenia kwalifikacji służb odpowiedzialnych za udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie Miejskie Centrum pomocy Społecznej w Pabianicach zorganizowało w 2010r. 4 spotkania dotyczące nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie dla 2 grup policjantów i 2 grup pracowników socjalnych.

Jak wynika z doświadczeń Ośrodków Pomocy Społecznej przedstawione dane liczbowe nie odzwierciedlają faktycznej skali zjawiska przemocy w rodzinie, wynikają ze sporządzanych sprawozdań i wskazują jedynie na liczbę rodzin objętych pomocą z powodu występowania zjawiska przemocy w rodzinie. Z obserwacji poczynionych przez pracowników socjalnych w trakcie wieloletniej pracy w terenie, bezpośrednich kontaktów ze środowiskiem lokalnym wynika, iż coraz więcej rodzin jest dotkniętych przemocą. Niestety nie wszystkie przypadki są zgłaszane czy nawet zauważane przez otoczenie, wiele osób, które zgłasza się do ośrodków po pomoc w związku z występowaniem przemocy domowej wycofuje się z dalszego postępowania, ale i tak zjawisko przemocy w rodzinie zaczyna być coraz bardziej zauważalne.

4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pabianicach

Na przestrzeni lat 2008-2010 do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie nie wpłynęło żadne zgłoszenie dotyczące przemocy w rodzinie, w związku z czym nie było przypadków udzielenia pomocy. W przypadku zgłoszenia występowania przemocy domowej rodziny nią dotknięte mogą uzyskać w PCPR szczegółowe informacje na temat właściwych w danych

okolicznościach sposobów postępowania oraz dostępnej oferty instytucji pomocowych a także bezpośrednio pomoc prawną i psychologiczną.

5. Sąd Rejonowy w Pabianicach

a) Sprawcy przemocy w rodzinie

Sprawcy przemocy w rodzinie	2008r.	2009r.	2010r.
Liczba osądzonych	65	63	46
Liczba skazanych ogółem	48	55	33
W tym na karę: - pozbawienia wolności	47	54	32
- ograniczenia wolności	1	0	1
- karę grzywny	0	1	0
W tym liczba osób skazanych po raz kolejny	18	26	12

Sąd rejonowy w Pabianicach nie prowadzi statystyk dotyczących podziału sprawców ze względu na płeć.

Z w/w danych wynika, iż liczba osądzonych w związku ze zgłoszeniem stosowania przemocy w rodzinie jest stosunkowo niewielka w porównaniu z liczbą sprawców przemocy występującą w statystykach policyjnych a więc tylko w nielicznych przypadkach sprawy te mają finał przed obliczem sądu. Jednak jak wynika z informacji udzielonych przez Sąd Rejonowy w Pabianicach jeżeli już do tego dojdzie większość osądzonych zostaje skazana (w 2008r. 73,85% osądzonych, w 2009r. 87,3%, w 2010r. 71,74%). Sprawcy przemocy w rodzinie w niemal wszystkich przypadkach zostali skazani na karę pozbawienia wolności. Jeden sprawca w 2008r. i jeden w 2010r. zostali skazani na ograniczenie wolności, w 2009r. jeden sprawca został skazany na karę grzywny. Wśród skazanych sprawców przemocy domowej prawie połowa została skazana po raz kolejny – 37,5% skazanych w 2008r., 47,27% w 2009r. i 36,36% w 2010r. Dane te wskazują na to, że kara pozbawienia wolności doraźnie pomaga uchronić ofiary przemocy domowej przed dalszym doznawaniem krzywdy – na czas odosobnienia sprawców, jednak po zakończeniu odbywania kary wielu z nich powraca do stosowania przemocy. Może to wskazywać na potrzebę opracowania i wdrożenia programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie, którego realizacja pomoże w redukcji zachowań agresywnych u sprawców oraz w powstrzymaniu ich przed dalszym stosowaniem przemocy domowej.

b) Ofiary przemocy w rodzinie.

Ofiary	2008r.	2009r.	2010r.
Kobiety	64	59	38
Małoletni	9	6	9

Ze statystyk Sądu Rejonowego w Pabianicach wynika, iż ofiarami przemocy w rodzinie są przede wszystkim kobiety, często krzywdzone są również dzieci. Mimo występowania mężczyzn - ofiar przemocy w statystykach policyjnych, sąd nie odnotował takich przypadków.

III. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Program został opracowany i będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. (Dz.U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009r., Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 15 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, (Dz.U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks postępowania karnego, (Dz.U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- Ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007r., Nr 70, poz. 473 z późn. zm.)
- Krajowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

IV. ZADANIA POWIATU W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Zgodnie z aktualnymi zapisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie powiat, w zakresie swoich zadań własnych, zobowiązany jest w szczególności:

- opracować i realizować powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,

- opracować i realizować programy służące działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,

- zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsce w ośrodkach wsparcia oraz w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań powiatu z zakresu administracji rządowej, finansowanych z budżetu państwa należy:

- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,

- opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

V. ADRESACI PROGRAMU

Program kierowany jest do:

1. Ofiar przemocy w rodzinie – w tym współmałżonków, partnerów w nieformalnych związkach, dzieci, osób starszych, osób niepełnosprawnych i innych,
2. Sprawców przemocy w rodzinie,
3. Świadców przemocy w rodzinie,
4. Przedstawicieli władz lokalnych,
5. Przedstawicieli instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy (policja, pomoc społeczna, oświata, służba zdrowia, gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych i innych),

6. Organizacji pozarządowych,
7. Kościołów i związków wyznaniowych,
8. Społeczności lokalnej.

VI. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1. Pierwszym, niezmiernie istotnym elementem przeciwdziałania przemocy domowej jest dostrzeżenie problemu, potraktowanie go jako groźnego źródła cierpienia, zagrożenia i dysfunkcji człowieka, rodziny, społeczeństwa.
2. Niezbędnym warunkiem skutecznego udzielenia pomocy ofiarom jest zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest nieskuteczna.
3. Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca, nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka. Nie ma żadnego usprawiedliwienia dla stosowania przemocy.
4. Przeciwdziałanie przemocy nie może opierać się na działalności tylko jednej instytucji, ponieważ żaden podmiot nie posiada wszystkich dostępnych narzędzi i możliwości rozwiązania problemów.
5. Współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem ofiarom przemocy domowej jest niezbędnym warunkiem skutecznego działania na rzecz osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej.
6. Wszystkie służby pomagające ofiarom przemocy domowej powinny posługiwać się podobną procedurą postępowania i dokumentacją przypadku.

VII. CELE PROGRAMU

Strategiczne cele programu przeciwdziałania przemocy w Powiecie Pabianickim to:

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Kompleksowa, profesjonalna pomoc ofiarom przemocy, szczególnie dzieciom.
3. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

1. Diagnozowanie i monitorowanie skali zjawiska przemocy domowej w Powiecie Pabianickim

A. Zbieranie jeden raz do roku danych statystycznych z:

a) Sądu Rejonowego w Pabianicach,

- liczba przeprowadzonych spraw dotyczących przemocy w rodzinie,
- liczba osób osądzonych,
- liczba osób skazanych (w tym liczby kobiet i liczby mężczyzn) oraz rodzaju i wymiaru kary dla sprawców przemocy w rodzinie, a także informacji ile z tych osób było już wcześniej karanych za stosowanie przemocy w rodzinie,
- liczba ofiar przemocy w rodzinie z podziałem na płeć i wiek.

b) Komendy Powiatowej Policji, w poszczególnych gminach Powiatu Pabianickiego:

- liczba przeprowadzonych interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie (procedura NK),
- liczba ofiar przemocy domowej z podziałem na płeć i wiek,
- liczba sprawców przemocy domowej z podziałem na wiek, płeć, z informacją w ilu przypadkach sprawcy pozostawali pod wpływem alkoholu,
- liczba dzieci obecnych w miejscu interwencji, w tym przewiezionych w wyniku interwencji do placówek opiekuńczo-wychowawczych lub oddanych pod opiekę osób spokrewnionych,
- liczba postępowań wszczętych z powodu znęcania się nad rodziną.

c) Gminnych ośrodków pomocy społecznej

- czy jest realizowany gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie i jakie działania były podejmowane w ramach realizacji tego programu,
- ile rodzin/osób zostało objętych pomocą w związku ze zgłoszeniem występowania zjawiska przemocy w rodzinie , jaki był rodzaj świadczonej pomocy (korzystanie z usług punktu konsultacyjnego dla ofiar przemocy w rodzinie, pomoc psychologiczna, prawna, socjalna, inna – jaka?),
- czy ośrodki stosują procedurę niebieskiej karty i jaka była liczba założonych niebieskich kart,

- czy na terenie gmin działają zespoły interdyscyplinarne, ile odbyły spotkań, ile przypadków przemocy w rodzinie rozpatrzyły,
- czy gminy zapewniają osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsca w ośrodkach wsparcia, jeżeli tak ile osób zostało do nich skierowanych.

d) Gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych

- czy w trakcie kontaktów z klientami odnotowały kontakt z ofiarami, sprawcami przemocy w rodzinie,
- jakie działania podejmowane były przez KRPA w związku z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie (powiadomienie prokuratury, policji, sądu, innych instytucji, rozmowy interwencyjne z osobami nadużywającymi alkoholu stosującymi przemoc domową, kierowanie dorosłych ofiar przemocy do specjalistycznych placówek terapeutycznych, kierowanie dzieci ofiar przemocy do świetlicy socjoterapeutycznej i innych).

B. Gromadzenie danych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i analiza porównawcza w latach kolejnych.

2. Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec problemu przemocy w rodzinie, poszerzanie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie

- a) Popularyzowanie w środowisku lokalnym i lokalnych mediach tematów związanych z występowaniem, skutkami, zapobieganiem przemocy w rodzinie – współpraca z lokalną prasą i telewizją, prowadzenie kampanii promocyjno-informacyjnych.
- b) Mobilizowanie środowiska lokalnego do reagowania na zjawisko przemocy w rodzinie – współpraca z lokalną prasą i telewizją, prowadzenie kampanii promocyjno-informacyjnych.
- c) Opracowanie i wydanie ulotek, plakatów zawierających podstawowe informacje na temat możliwości podjęcia przez świadków działań przeciwko przemocy domowej.
- d) Utworzenie strony internetowej promującej główne założenia programu oraz zawierającej podstawowe informacje na temat zjawiska przemocy w rodzinie, dostępnych form pomocy, instytucji zajmujących się tym zjawiskiem.

3. Podnoszenie świadomości ofiar przemocy w rodzinie, poszerzanie wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej, możliwości uzyskania pomocy

- a) Opracowanie (utworzenie i aktualizacje) powiatowego informatora dla osób dotkniętych przemocą domową
 - podstawowa wiedza na temat zjawiska przemocy domowej
 - informacje prawne
 - informacje (nazwa, zakres działań, adres, nr telefonu) na temat miejsc, gdzie ofiary, sprawcy, świadkowie przemocy domowej mogą zgłosić występowanie zjawiska przemocy w rodzinie oraz uzyskać wsparcie
- b) Opracowanie i wydanie ulotek, plakatów zawierających informacje na temat możliwości podjęcia działań przeciwko przemocy domowej oraz uzyskania pomocy, w tym ulotek i plakatów kierowanych do dzieci i młodzieży

4. Zwiększenie skuteczności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

- a) Uczestnictwo w ogólnopolskich, wojewódzkich konferencjach i kampaniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- b) Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie poprzez uczestnictwo w szkoleniach, wymianę doświadczeń.
- c) Współpraca z Sądem Rejonowym w Pabianicach, KPP w Pabianicach, gminnymi realizatorami programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie – wymiana doświadczeń, praca w ramach zespołów interdyscyplinarnych, wypracowanie procedur współpracy na rzecz efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- d) Promocja realizowanych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5. Rozwój infrastruktury pomocy instytucjonalnej w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

- a) Utworzenie i prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej.
- b) Utworzenie i prowadzenie specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

6. Oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie

- a) Opracowanie i realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie
 - redukcja zachowań agresywnych u sprawców przemocy w rodzinie,
 - powstrzymanie ich przed stosowaniem przemocy domowej.

VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
2. Zwiększenie dostępności różnych form pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
3. Rozwój infrastruktury pomocy instytucjonalnej – utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej i specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
4. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie,
5. Skuteczne niwelowanie skutków zjawiska przemocy w rodzinie,
6. Zacieśnienie współpracy między instytucjami zajmującymi się zjawiskiem przemocy w rodzinie,
7. Wypracowanie jednolitych procedur działania.

IX. CZAS REALIZACJI I FINANSOWANIE PROGRAMU

Zakłada się, że Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie będzie realizowany w latach: 2011 – 2016. Działania w ramach realizacji powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie finansowane będą ze środków Powiatu Pabianickiego, gmin oraz budżetu państwa. Warunkiem wprowadzenia poszczególnych zadań w ramach realizacji programu jest zapewnienie w corocznym budżecie Powiatu Pabianickiego środków finansowych. Działania, które nie wymagają dodatkowych nakładów finansowych będą realizowane systematycznie. Realizacja poszczególnych zadań będzie zależała również od zdiagnozowanych potrzeb. Planowany zakres działań, terminy realizacji i przewidywane źródła finansowania określa Harmonogram realizacji zadań

w ramach programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Powyższy program ma charakter otwarty i będzie w kolejnych latach rozwijany, aktualizowany oraz dostosowywany do potrzeb adresatów programu.

Jednostką odpowiedzialną za koordynację realizacji programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pabianicach.

X. Harmonogram realizacji zadań w ramach Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Powiecie Pabianickim na lata 2011-2016.

l.p.	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji	Źródła finansowania	Wskaźniki
I	Diagnozowanie skali zjawiska przemocy domowej w Powiecie Pabianickim, gromadzenie i analiza danych				
1.	Zbieranie, gromadzenie i analiza danych statystycznych z Sądu Rejonowego w Pabianicach, KPP w Pabianicach, ośrodków pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych i in.	PCPR w Pabianicach	1 raz w roku przez cały czas realizacji programu	Budżet powiatu	Liczba interwencji, liczba ofiar i sprawców przemocy z uwzględnieniem wieku, płci i miejsca zamieszkania, liczba przypadków i rodzaj udzielonej pomocy itp.
II	Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec problemu przemocy domowej				
1.	Popularyzowanie w środowisku lokalnym i	Starostwo Powiatowe w Pabianicach, PCPR,	Cały czas realizacji	-Budżet powiatu, -budżety własne	Liczba wydanych materiałów promocyjnych m.in. ulotek,

	lokalnych mediach tematów związanych z występowaniem, skutkami, zapobieganiem przemocy w rodzinie; Mobilizowanie środowiska lokalnego do reagowania na zjawisko przemocy w rodzinie.	Komenda Powiatowa Policji w Pabianicach, Ośrodki Pomocy Społecznej, Sąd Rejonowy w Pabianicach	programu	jednostek	plakatów, liczba artykułów w prasie lokalnej, liczba odwiedzin strony internetowej
III	Podnoszenie świadomości ofiar przemocy w rodzinie poszerzanie wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej, możliwości uzyskania pomocy				
1.	Opracowanie (utworzenie i aktualizacje) powiatowego informatora dla osób dotkniętych przemocą domową	PCPR w Pabianicach	2012 -2013r. aktualizacje w miarę potrzeb	- Budżet powiatu	Liczba wydanych informatorów, ulotek, plakatów
IV	Zwiększenie skuteczności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie				
1.	Zwiększenie skuteczności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Starostwo Powiatowe w Pabianicach, PCPR, Komenda Powiatowa Policji, Ośrodki Pomocy Społecznej,	W miarę potrzeb -cały czas realizacji programu	- Budżet powiatu, -budżety własne jednostek	Liczba spotkań, konferencji, liczba osób uczestniczących w spotkaniach

		Sąd Rejonowy w Pabianicach			
V	Rozwój infrastruktury pomocy instytucjonalnej w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie				
1.	Utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej	PCPR	2012-2016r..	- Budżet powiatu	Liczba osób korzystających z pomocy ośrodka, liczba przypadków i rodzaj udzielonej pomocy
2.	Utworzenie specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	Starostwo Powiatowe w Pabianicach	2012-2016r.	- Budżet państwa - budżet powiatu	Liczba osób korzystających z pomocy ośrodka, liczba przypadków i rodzaj udzielonej pomocy
VI	Oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie				
1.	Opracowanie i realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie	PCPR w Pabianicach	2012-2016r.	-Budżet państwa -Budżet powiatu, -budżety własne jednostek	Liczba sprawców biorących udział w programie korekcyjno-edukacyjnym